

Groeipessimisme

Op hun jaarlijkse congres in Helsinki in augustus vorig jaar – op het dieptepunt van de huidige recessie – lieten vooraanstaande Europese economen zich somber uit over de groeiperspectieven voor de Europese economie. Zo werd gerekend op een maximale jaarlijkse groei voor de Europese Unie van iets meer dan 2% vanaf 1995.

Het doortrekken van een jaarlijkse stijging van de arbeidsproductiviteit van nagenoeg 2% levert inderdaad slechts een magere groei van de werkgelegenheid op. Een groei, die onvoldoende is om de toename van het arbeidsaanbod op te vangen. Het resultaat van dit pessimistische scenario is een verdere stijging van de werkloosheid, die aan de tweede helft van dit decennium een onbehaaglijke 'fin de siècle'-kleur geeft.

Het formuleren van groeivoorzichten op lange termijn is uiteraard een riskante onderneming. De voorspelkracht staat of valt met de onderliggende veronderstellingen omtrent de structurele parameters van de economie, waarbij het aangehouden beleidsscenario een cruciale rol speelt.

Zo wordt in het Witboek dat door de commissie van de Europese Unie eind vorig jaar werd gepubliceerd, onomwonden gesteld dat de huidige recessie grotendeels toe te schrijven is aan het samengaan van een restrictief monetair beleid, een minder orthodox budgettair beleid en een te royale ontwikkeling van de lonen in de lidstaten. Het versneld uitzwermen van ondernemingen naar de lage-lonenlanden, onder meer naar het voormalige Oostblok, heeft wellicht de conjunctuurschok versterkt, maar was evenzeer tekenend voor de tweede helft van de jaren zeventig en past in een voortschrijdende internationale marktintegratie en arbeidsherverdeling.

Het zwakke vermogen van de Europese economie om in de voorbije decennia in de private sector werkgelegenheid te scheppen is evenmin vreemd aan beleidsfouten, zoals een budgettair laks beleid en een sociale regelgeving die tot de stroefheid van de Europese arbeidsmarkten bijdroeg.

Een inadequaat macro-economisch beleid en overmatige sociale bescherming zijn echter omgevingsfactoren die in de toekomst omgebogen kunnen worden ten gunste van een hogere groei. Bovendien is een duurzaam hogere groei die terzelfder tijd de werkloosheid terugdringt, te verkiezen boven een historisch lage groei van ongeveer 2% die een zelfde netto effect op de werkgelegenheid sorteert.

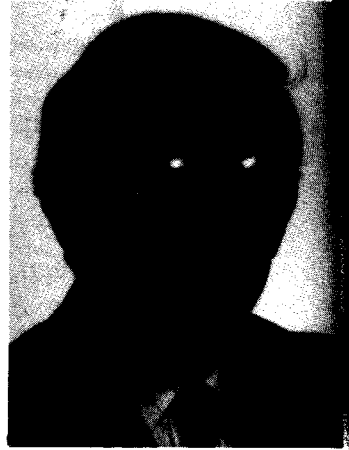
Het gelijktijdig verstevigen van de concurrentiepositie van de Europese economie en het terugdringen van de werkloosheid bij een lage groei veronderstelt immers een zwakke toename van de arbeidsproductiviteit en een uitgesproken flauwe groei of quasi-stabilisatie van het reële loon. Het is echter zeer de vraag of een dergelijk toekomstscenario, dat een afspiegeling is van de ontwikkeling in de VS in de voorbije decennia, zonder meer kan worden toegepast op de

Europese realiteit. Reële loonstijgingen die in bepaalde deelmarkten optreden door bij voorbeeld schaarste aan geschoolde arbeid, zouden in dit scenario een tegenhanger moeten vinden in reële loondalingen in andere deelmarkten, voor bij voorbeeld de laaggeschoolden. Hierdoor kunnen compenserende inkomenstransfers op gang worden gebracht die de budgettaire consolidatie in het gedrang brengen.

De realisatie van een duurzame hogere groei zonder inflatoire spanningen veronderstelt een forse stijging van de macro-economische investeringsquote. Dit betekent een substantiële verhoging van de winstgevendheid en een volgehouden loonmatiging. Concreet komt dit er op neer dat de reële loonstijgingen beduidend onder de produktiviteitsgroei blijven.

Een gunstig investeringsklimaat vereist bovendien een stabiele macro-economische omgeving en het hervatten van groei-ondersteunende overheidsinvesteringen. In dit verband tekenen er zich vandaag de dag positieve ontwikkelingen af in de macro-economische omgeving: de terugkeer van de rust op de financiële markten, de verwachte, verdere daling van de reële rentevoeten en de impuls die van de Gatt-overeenkomst op de Europese economie uitgaat.

Het is bijgevolg zaak dat de overheid tijdig de lijnen uitzet voor een groeigericht beleid. Tegenover werkgevers en vakbonden moet ook duidelijk worden gesteld dat de kosten van loonontsporingen, bedrijfsrestructureringen en sociale overbescherming niet langer op de gemeenschap kunnen worden afgewenteld. Ten slotte zou het ook wenselijk zijn dat elke onduidelijkheid omtrent de toepassing van de budgettaire criteria van Maastricht en omtrent de startdatum van de monetaire unie eens en voor goed wordt weggenomen.

P. van Rompuy

L R H T